

Historický kříž na Českotřebovsku obnovily Lesy ČR, zveme na cestu s detektivním příběhem

2.12.2024 - | Lesy České republiky

Záhadnou smrt damníkovského lichtenštejnského revírníka Ignaze Waltera v roce 1863 připomíná pomník, který Lesy ČR právě obnovily z programu Lesy pro život u cesty nedaleko vrchu Palice (GPS: 49.9114378N, 16.5201981E) na okraji přírodní rezervace Třebovské stěny.

V úterý 10. prosince ho lesníci ve 13 hodin slavnostně odhalí spolu s pracovníky Městského muzea v České Třebové i regionálními historiky. Jeho torzo loni v červenci náhodně objevil amatérský historik Radim Vykydal v malé rokli ve Třebovských stěnách.

„Podstavec a pata kříže ležely v nedalekém prudkém svahu a byly zčásti v zemi. Z dosud čitelných nápisů vyplynulo, že je to na den přesně 160 let, kdy zemřel Ignaz Walter. Našli jsme tedy ztracený Walterův kříž, o kterém mluví pověst,“ řekla Jana Voleská, ředitelka Městského muzea v České Třebové. Pomník nechaly Lesy ČR zrestaurovat a usadit nedaleko rokle, protože se nepodařilo zjistit, kde přesně stával. *„Obnovený kříž připomíná váženého lesníka. Vnímáme ho ale i jako symbolickou připomínku práce všech, kteří po staletí zakládají a pěstují lesy pro další generace a jejichž práce si vážíme,“* řekla Jana Trejtnarová, lesní správkyň z Lanškrouna.

Pověst vypráví, že „v panském lese blízko Palice jest kříž, kde se zastřelil lesní. Postřelil hosta, erbovního rychtáře z Kozínohy, a domnívá se, že jej nadobro usmrtil, odběhl a ze žalu se střelil ze služební pušky. Jeho pes přivedl lidi jej hledající na místo neštěstí.“

Kromě snahy o obnovení kříže se ale zároveň rozběhlo místní pátrání, které mělo objasnit, kdo Ignaz Walter vlastně byl, a co se tehdy stalo. Vše popsali na informační tabuli umístěné u pomníku českotřebovští pracovníci muzea:

Ignaz Walter se narodil 21. června 1822 v Kounicích na Nymbursku. Jméno dostal po kmotrovi, kterým byl sám vrchní správce kounického panství Ignatz Jesser. O dětství a dospívání mladého Ignaze mnoho nevíme. Snad jen to, že měl několik sourozenců a že mu bylo, v souladu s rodovou tradicí, určeno stát se lesníkem. Jeho otec i děd totiž pracovali na různých lichtenštejnských panstvích jako lesníci nebo myslivci. Pro výkon tohoto povolání v době Ignazova mládí nebylo zapotřebí žádného zvláštního vzdělání, spíše to byly praktické dovednosti, a ty jistě ve své rodině snadno získal.

V 17 letech nastoupil do služby na panství Rumburk. Tady se mu také o několik let později narodily děti: Carl Franz (*1847), Emilia Karolina (*1850) a Anna Adelheid (*1852). Přišly na svět jako nemanželské, ale k otcovství všech se Ignaz přihlásil a děti v roce 1853 legitimoval sňatkem s jejich matkou Adelheid Emilií Söhnelovou (*1824), dcerou lékaře z Jiřetína pod Jedlovou.

Postupem času stoupal Ignaz na profesním žebříčku, což s sebou neslo i stěhování z panství na panství. Někdy v roce 1852 byl přeložen na panství Branná (okr. Šumperk) a asi v roce 1859 nebo 1860 na panství Lanškroun. Domovem se mu tady stala damníkovská hájovna, okolní lesy jeho revírem.

V dochovaném hodnocení z roku 1860 se o něm dočteme jako o vynikajícím zaměstnanci – pilném, aktivním, spolehlivém, s patřičným vystupováním vůči nadřízeným a přísností k podřízeným. Jeho oborem bylo lesnictví, myslivost a související výpočty. Dobře ovládal češtinu i němčinu. Po tělesné stránce byl střední postavy, silný a zdravý. O několik let později byl ale překvapivě zapsán do matriky zemřelých, a to 21. července 1863. Je tam uvedeno, že v neznámou hodinu zemřel na následky náhodného výstřelu. K tomuto závěru došla komise, která se 23. července sešla v damníkovské hájovně nad tělem mrtvého. O den později byly jeho ostatky pohřbeny na tamním hřbitově. Stejná příčina smrti s doplněním, že výstřel vyšel z jeho vlastní zbraně, je pak uvedena i na Walterově kříži. Pátání, zda v téže době nebyl zastřelen kdokoli z obce Kozínova (dnes Květná, část obce Luková) nebo okolí, nepřineslo výsledky. Máme tu tedy oficiální verzi, která hovoří o nešťastné náhodě, a pověst, která mluví o sebevraždě. A aby nejasností nebylo málo, z archivních pramenů víme, že lesníková smrt se vyšetřovala ještě v roce 1864 v souvislosti s nebezpečným vyhrožováním Ignazi Walterovi a trestním oznámením na neznámého pachatele pro zjevné násilí. Že by tedy celá ta historie byla ještě jinak? To se asi nedozvíme. Příslušný spis se totiž nedochoval. Co ale víme s jistotou, že Walterův syn Carl v době otcovy smrti studoval na německé reálce v Olomouci. Měl se stát technikem. V příštím školním roce už ale do školy nenastoupil. Ignazova manželka Adelheid ovdověla, když jí ještě nebylo 40 let. Nikdy se už nevдалa a vrátila se do rodného kraje. Zemřela v roce 1898 v Krásné Lípě. Rodinu jistě tragická smrt manžela a živitele nesmírně zasáhla. O oblibě Ignaze a o tom, že jeho smrt vnímali jeho kolegové jako tragédii, která by neměla být zapomenuta, svědčí fakt, že se složili na zhotovení kříže. Ten nese řadu jmen dárců. Část lesa, která se rozkládala kolem Walterova kříže dokonce nesla označení Walterův les. Podle kroniky obce Skuhrov stál kříž na svém místě ještě někdy počátkem 50. let 20. století. Pak byl poničen a rozpadl se na několik kusů. Jestli se tak stalo vlivem jeho stáří, povětrnostních podmínek nebo necitlivou lidskou rukou, je už jedno. Důležité je, že jedna drobná památka našeho regionu byla obnovena, a co víc, že tragický osud Ignaze Waltera byl vyneset z hlubin zapomnění. Tak by si to jistě zhotovitelé kříže přáli.

Walterův pamatník (pdf)

<https://lesy-cr.cz/historicky-kriz-na-ceskotrebovsku-obnovily-lesy-cr-zveme-na-cestu-s-detektivnim-pri-behem>